

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра «Іноземна філологія та переклад»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан ГФ

Микола ДЄДКОВ

» _____ 2024 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мова науково-технічної комунікації

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма _____ Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська _____

(назва освітньої програми)

спеціальність _____ 035 Філологія _____

(код і назва спеціальності)

галузь знань _____ 03 Гуманітарні науки _____

(шифр і назва)

ступінь вищої освіти _____ бакалавр _____

(назва ступеня вищої освіти)

2024 рік

програма з дисципліни «Мова науково-технічної комунікації»

спеціальності 035 «Філологія»,

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Розробник: Анна Підгорна, доцентка кафедри «Іноземна філологія та переклад», к. філол. н., доцентка

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програма погоджена:

В.о. завідувачки кафедри
«Іноземна філологія та переклад»

Наталія ЖУКОВА
_____ 2024 р.

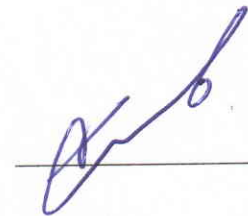
Гарант освітньої програми

Кирил ТАРАСЕНКО
 _____ 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету
(найменування факультету)

Протокол від «21» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

_____ 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика

Вибірковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність	035 «Філологія»
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	3	
Модулів	-	-
Змістових модулів	2	2
Семестр		
Загальна кількість годин	90	
з них аудиторних:	28	6
лекції	14	4
практичні	-	-
лабораторні	-	-
семінарські	14	2
з них самостійної роботи:	62	84
Занять на тиждень	2	-
Індивідуальні завдання	1	1
Форма контролю	залік	

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти розуміння природи науково-технічних комунікації та ознайомлення з мовними засобами, що уможлиблюють її оптимізацію. Ця мета реалізується шляхом досягнення таких цілей.

Практична: формувати у студентів загальні комунікативні мовленнєві компетенції (лінгвістичну, фахову і прагматичну) для забезпечення їхнього ефективного спілкування в науково-технічному середовищі.

Освітня: сприяти у студентів розвитку здібностей до самооцінки та здатності до самостійного навчання, що дозволить їм продовжувати навчання в академічному і професійному середовищі як під час навчання у ВНЗ, так і після отримання диплома про вищу освіту.

Пізнавальна: залучати студентів до таких академічних видів діяльності, які активізують і далі розвивають увесь спектр їхніх пізнавальних здібностей.

Розвиваюча: допомагати студентам у формуванні фахових компетенцій з метою розвитку їх особистої мотивації, зміцнювати впевненість студентів як користувачів мови, а також їх розуміння відмінностей між повсякденним і професійно спрямованим використанням мови та її засобів.

3. Завдання вивчення дисципліни

Щоб уможливити пізнання студентами специфіки науково-технічної комунікації та вивчення мовних засобів, характерних для створення науково-технічних текстів різних жанрів, передбачається виконання таких завдань:

- ознайомитися з параметрами диференціації стилів мовлення та основними позамовними характеристиками науково-технічних текстів;
- визначити основні структурні та графічні ознаки фахових текстів, включаючи жанрові відмінності;
- знати мовні (лексичні та граматичні) характеристики науково-технічних текстів української та англійської мов;
- виявляти основні проблеми лексичного та граматичного характеру у текстах науково-технічної літератури, знаходити адекватні шляхи їх усунення;
- сформулювати вміння та навички аналізу й порівняння мовних особливостей науково-технічних текстів різних жанрів.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Передумовами вивчення дисципліни «Мова науково-технічної комунікації» є успішне проходження курсів, що складають базову мовну, мовознавчу та перекладознавчу підготовку («Вступ до загального та германського мовознавства», «Лексикологія», «Практичний курс першої іноземної мови», «Практика науково-технічного перекладу»).

Знання та навички, здобуті під час опанування курсу, будуть корисні впродовж всього подальшого навчання, зокрема для написання курсових робіт, тез та статей, а також для переддипломної практики та дипломування.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів вищої освіти розуміння природи науково-технічних комунікації та ознайомлення з мовними засобами, що уможлиблюють її оптимізацію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати такі **загальні компетенції**:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

спеціальні компетентності

СК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК 2. Здатність використовувати у професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

СК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

СК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

СК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз,

критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Науково-технічний функціональний стиль: позамовні, структурні та лексичні особливості

Тема 1. Стиль та стилістика. Параметри виокремлення функціональних стилів.

Тема 2. Функціональні стилі та їх особливості.

Тема 3. Структурні та графічні особливості науково-технічних текстів.

Тема 4. Формати оформлення текстів НТЛ.

Тема 5. Лексичні особливості текстів науково-технічної літератури: терміни.

Тема 6. Лексичні особливості текстів науково-технічної літератури: лексичні групи.

Змістовий модуль 2. Науково-технічний функціональний стиль: граматичні особливості

Тема 7. Граматичні особливості текстів науково-технічної літератури.

Тема 8. Категорія часу. Категорія стану.

Тема 9. Синтаксична будова речень в текстах науково-технічної літератури.

Тема 10. Засоби емпізи та засоби синтаксичної компресії.

Тема 11. Пунктуація.

Тема 12. Використання пунктуації та редагування текстів НТЛ.

Тема 13. Відмінності жанрових різновидів НТ текстів.

Тема 14. Жанрово-стилістичний аналіз текстів науково-технічної літератури різних жанрів.

7. Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Науково-технічний функціональний стиль: позамовні, структурні та лексичні особливості												
Тема 1. Стиль та стилістика. Параметри виокремлення функціональних стилів	4	2				2	7	1				6
Тема 2. Функціональні стилі та їх особливості	8		2			6	7	1				6
Тема 3. Структурні та графічні особливості науково-технічних текстів	4	2				2	7	1				6
Тема 4. Формати оформлення текстів НТЛ	10		2			8	7		1			6
Тема 5. Лексичні особливості текстів науково-технічної літератури: терміни	4	2				2	6					6
Тема 6. Лексичні особливості текстів науково-технічної літератури: лексичні групи.	8		2			6	6					6
Разом за змістовим модулем 1	38	6	6			26	40	3	1			36
Змістовий модуль 2. Науково-технічний функціональний стиль: граматичні особливості												
Тема 7. Граматичні особливості текстів науково-технічної літератури	4	2				2	7	1				6
Тема 8. Категорія часу. Категорія стану	8		2			6	6					6
Тема 9. Синтаксична будова речень в текстах науково-технічної літератури	4	2				2	6					6
Тема 10. Засоби емпізи та засоби синтаксичної компресії	8		2			6	6					6
Тема 11. Пунктуація	4	2				2	6					6
Тема 12. Використання пунктуації та	10		2			8	6					6

редагування текстів НТЛ												
Тема 13. Відмінності жанрових різновидів НТ текстів	4	2				2	6					6
Тема 14. Жанрово-стилістичний аналіз текстів науково-технічної літератури різних жанрів	10		2			8	7		1			6
Разом за змістовим модулем 2	52	8	8			36	50	1	1			48
Усього годин	90	14	14			62	90	4	2			84

8. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1	Стиль та стилістика. Параметри виокремлення функціональних стилів.	<i>лекційне</i>	Визначення основних понять курсу (текст, стиль, стилістика, жанр тощо).
2	Функціональні стилі та їх особливості	<i>семінарське</i>	Екстралінгвальні особливості науково-технічних текстів. Визначення поняття «екстралінгвальний». Експліцитні та імпліцитні цілі наукових текстів та доповідей. Орієнтація на реципієнта.
3	Структурні та графічні особливості науково-технічних текстів	<i>лекційне</i>	Характерні структурні особливості текстів НТЛ. Структура курсових та дипломних робіт. Вимоги до оформлення. Графічні характеристики наукових текстів та особливості їх подання у текстах робіт.
4	Формати оформлення текстів НТЛ	<i>семінарське</i>	Вітчизняний формат оформлення. Формати оформлення MLA та APA.
5	Лексичні особливості текстів науково-технічної літератури: терміни	<i>лекційне</i>	Термінологія і класифікація термінів
6	Лексичні особливості текстів науково-технічної літератури: лексичні групи	<i>семінарське</i>	Абревіатури та скорочення. Інтернаціоналізми в текстах науково-технічної літератури. Неологізми в текстах науково-технічної літератури. Фразеологія, кліше та метафоричність науково-технічної літератури
7	Граматичні особливості текстів науково-технічної літератури	<i>лекційне</i>	Граматичні відмінності української мови від англійської. Перелік граматичних особливостей текстів науково-технічної літератури. The Pure language Movement.
8	Категорія часу. Категорія стану.	<i>семінарське</i>	Аналіз граматичних особливостей текстів НТЛ

			(практичні вправи)
9	Синтаксична будова речень в текстах науково-технічної літератури	<i>лекційне</i>	Порядок слів. Головні та другорядні члени речення (їх місце в реченні та специфічні види). Підрядні речення різних типів.
10	Засоби емпізи та засоби синтаксичної компресії	<i>семінарське</i>	Практичні вправи з синтаксису
11	Пунктуація	<i>лекційне</i>	Важливість пунктуації. Основні пунктуаційні знаки та їх використання в англомовних текстах НТЛ.
12	Використання пунктуації та редагування текстів НТЛ	<i>семінарське</i>	Практичні завдання з пунктуації
13	Відмінності жанрових різновидів НТ текстів	<i>лекційне</i>	Власне наукові тексти. Науково-навчальні тексти. Науково-оцінні тексти. Інформ.-реферативні тексти. Довідково-енциклоп. тексти. Власне технічні тексти. Технічна реклама. Науково-популярні тексти.
14	Жанрово-стилістичний аналіз текстів науково-технічної літератури різних жанрів	<i>семінарське</i>	Презентація індивідуальних завдань з аналізу текстів різних жанрів

9. Форми та методи контролю

Використовуються такі методи контролю: усний контроль (опитування на семінарських заняттях, а для заочної форми навчання – на усному заліку), письмовий (індивідуальне завдання з аналізу науково-технічних текстів різних жанрів), підсумковий тест у Moodle, залік (усна форма), а також методи самоконтролю і самооцінки.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»¹, передбачено такі контрольні заходи: вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний,

¹ Положення про організацію освітнього процесу Національного університету «Запорізька політехніка» / Укладачі: В. Грешта та ін. НУ «Запорізька політехніка», 2021. 41 с.

календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Мова науково-технічної комунікації» передбачає поточний, рубіжний та підсумковий контроль (тест, індивідуальне завдання та усний залік).

Поточний контроль проводиться під час аудиторних (семінарських) занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Для поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Мова науково-технічної комунікації» враховується:

- систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання поточний контроль та оцінювання знань здійснюється з урахуванням роботи на семінарських заняттях (активність, участь у дискусіях тощо). Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестровий контроль з дисципліни «Мова науково-технічної комунікації» проводиться у формі заліку, під час якого перевіряється володіння здобувачем освіти навчальним матеріалом, визначеним робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість є сумою балів за різні види навчальної роботи (семінари, індивідуальне завдання, тест, усний залік).

Протягом семестру здобувачі освіти проходять два рубіжних контролі по 2-м змістовим модулям. Вони можуть отримати оцінку з дисципліни за результатами поточної роботи, рубіжних контролів та виконаного індивідуального письмового завдання.

Підсумкова оцінка визначається як сумарна двох контролів за перший та другий змістові модулі та екзаменаційної оцінки.

Поточне тестування та самостійна робота														Індив. завдання	Тест	Залік	Оцінка
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								15	25	20	60-100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14				
1	4	1	6	1	5	1	4	1	4	1	4	1	6				

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів.

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочної форми навчання* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді індивідуального завдання з аналізу науково-технічних текстів різних жанрів (15 балів за контрольну роботу та 20 балів за її усний захист). Додатково (25 балів) вони отримують за тест у Moodle та усне обговорення контрольних питань (залік, 40 балів).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

11. Політика курсу

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право;
- приймати активну участь у навчальному процесі;
- не запізнюватися на заняття, не пропускати заняття без поважних причин;
- самостійно і своєчасно вивчати матеріал пропущеного заняття;
- давати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності.
- бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів.

12. Методичне забезпечення

1. Курс лекцій з дисципліни «Мова науково-технічної комунікації» для студентів II курсу спеціальності 035 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно))» всіх форм навчання. Ч. 1 / укл.: А. Б. Підгорна. Запоріжжя, 2019. 46 с.

2. Курс лекцій з дисципліни «Мова науково-технічної комунікації» для студентів II курсу спеціальності 035 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно))» всіх форм навчання. Частина 2 / укл.: А. Б. Підгорна. Запоріжжя : Національний університет «Запорізька політехніка», 2021. 58 с.

3. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційних робіт студентами магістратури за освітньою програмою «Германські мови та літератури (переклад включно))» / укл.: А. Б. Підгорна, А. М. Приходько. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. 52 с.

4. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Особливості мови науково-технічної літератури» для студентів II курсу спеціальності 7.02.030304 «Переклад» всіх форм навчання / укл.: А. Б. Підгорна. Запоріжжя: ЗНТУ, 2015. 34 с.

13. Перелік навчальної, наукової та довідкової літератури

1. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова книга, 2004. 575 с.

2. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української мови: Структура наукового тексту. К. : Вища школа, 1970. 306 с.

3. Непийвода Н. Ф. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). К.: ТОВ «МФА», 1997. 303 с.

4. Підгорна А. Б. До питання жанрової диференціації науково-технічних текстів // Нова філологія : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Манакін. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. № 39. С. 154–159.

5. Підгорна А. Б. Метафоричні терміни в англійських науково-технічних текстах // Нова філологія: зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Манакін. Запоріжжя : ЗНУ, 2013. № 57. С. 67–70.

6. Підгорна А. Б. Мовні засоби формування текстів науково-технічної реклами // Проблеми семантики слова, речення та тексту: зб. наук. праць / відп. ред. Н. М. Корбозерова. К. : Вид. центр КНЛУ, 2009. Вип. 23. С. 251–259.

7. Підгорна А. Б. Однозначність змісту англійських науково-технічних текстів: роль пунктуації // Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Вид. дім «Гельветика», 2024. № 75. Т. 3. С. 149–154.

8. Підгорна А. Б. Переклад слів із різним об'ємом значення в науково-технічних текстах // Вісник запорізького державного університету. Запоріжжя, 2010. № 1. С. 251–255.

9. Підгорна А. Б. Синтаксична компресія в англomовних науково-технічних текстах // Нова філологія : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Манакін. Запоріжжя : ЗНУ, 2012. № 50. С. 67–69.

10. Gould J. R., Losano W. A. Opportunities in technical writing careers. [revised edition]. McGraw-Hill, 2008. 152 p.

11. Kirkman J. Good style. Writing for science and technology. [2 edition]. Routledge, 2005. 139 p.

12. Rogers S. M. Mastering Scientific and Medical Writing. Leipzig : Springer, 2007. 146 p.

13. Routledge Encyclopedia of translation studies / ed. by Mona Baker, Gabriela Saldanha. [2 edition]. Routledge, 2009. 674 p.

14. Woolever K. R. Writing for the technical professions. [4 edition]. Longman, 2008. 498 p.

14. Рекомендовані інформаційні джерела

1. Бібліотека НУ «Запорізька політехніка». URL : <http://library.zp.edu.ua/>

2. Національний репозитарій академічних текстів: сайт. URL : <https://nrat.ukrintei.ua/>

3. Репозитарій НУ «Запорізька політехніка». URL : <http://eir.zp.edu.ua/handle/123456789/386>.

4. McGarrity M. Different Speech Styles // Coursera. URL : <https://ru.coursera.org/lecture/speak-to-inspire-ceremonial-motivational-speeches/different-speech-styles-HfigK>

5. Purdue Online Writing Lab // Purdue University. URL : https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/